

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/103/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4318200741
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Vacková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4318200741.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Vackovej a sudkyň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Márie Malíkovej v spore žalobkyne: O. V. B., správca konkurznej podstaty, so sídlom C. XX, XXX XX N. Bystrica, úpadcu KALINIČ Dolný Kubín, s.r.o., so sídlom M.R. Štefánika 2256, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 31 612 946, zastúpená: Advokátska kancelária JUDr. Martina Slosiariková, s.r.o., so sídlom Topoľová 33, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 54 830 591, proti žalovanej: O. S., rod. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XX, XXX XX U., zastúpená: JUDr. Jozef Školník, advokát so sídlom Mierová 1, 990 01 Veľký Krtíš, o neúčinnosť právneho úkonu, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Levice zo dňa 15. marca 2022 č.k. 11C/10/2018-305, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.

Žalovaná má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyne v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

1.1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyne v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ustanoveniami § 42a ods. 1, 2, 3, § 42b ods.1, 2, 4, § 116, § 117 Občianskeho zákonníka, § 140 ods. 1 Civilného sporového poriadku (CSP).

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa si uplatnila odporovateľnosť vo vzťahu k záložnej zmluve zo dňa 26.01.2015 v znení dodatku č. 1 zo dňa 03.03.2015 uzatvorenej medzi žalovanou ako záložnou veriteľkou a jej synom ako dlžníkom. Odporovateľnosť sa nemusí uplatniť iba vo vzťahu k úkonom, ktorými dochádza k scudzeniu majetku dlžníka, stačí ak ide o úkony, ktoré znižujú majetkovú podstatu dlžníka na úkor veriteľa. Medzi takéto úkony možno zaradiť napríklad kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, výmennú zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premlčanie nároku, prevzatie úmyselného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti a podobne. Rovnako je možné odporovať uplatneniu práva záložného veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky zo zálohu, ku ktorému vzniklo záložné právo na základe záložnej zmluvy uzatvorenej medzi dlžníkom a záložným veriteľom. Odporovateľným právnym úkonom však nemôže byť samotná zmluva o zriadení záložného práva, nakoľko táto sama o sebe nevedie k zmenšeniu majetku dlžníka. Je to tak preto, lebo na základe uvedenej záložnej zmluvy žalovaná nezískala od dlžníka žiadny majetok, ktorý by mohol byť postihnutý výkonom rozhodnutia. V uvedenom zmysle nemohlo ani dôjsť k zákonnému predpokladu objektívneho ukrátenia uspokojenia pohľadávky, ak dlžníkov právny úkon v danom prípade nevedel k zmenšeniu jeho majetku. Dlžník aj po vzniku záložného práva zostáva nositeľom vlastníckeho práva k zálohu, ako vyplýva aj z výpisov z listov vlastníctva č. XXX,

XXX, Okresného úradu Levice, katastrálny odbor pre katastrálne územie G., obec, okres U. a listov vlastníctva č. XXXX, XXXX, Okresného úradu Levice, katastrálny odbor pre katastrálne územie U., obec, okres U.. Veriteľ, ktorého pohľadávka voči dlžníkovi nie je zabezpečená záložným právom, sa preto môže na základe exekučného titulu vydaného proti dlžníkovi, domáhať proti dlžníkovi nariadenia exekúcie postihnutím zálohu bez ohľadu na to, že k zálohu bolo zriadené záložné právo k zabezpečeniu pohľadávky iného veriteľa. Z uvedeného dôvodu odporovacia žaloba, ktorá je právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhanej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, postihnutím veci alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovaným právnym úkonom ušli z dlžníkovho majetku, nemôže byť veriteľom úspešne uplatnená voči záložnému veriteľovi, ktorý uzavrel s dlžníkom zmluvu o zriadení záložného práva k zabezpečeniu svojej pohľadávky, ak záložný veriteľ neurobil žiadne kroky smerujúce k tomu, aby sa uspokojil zo zálohu, a vedúce tým k zmenšeniu majetku dlžníka. Záložné právo vzniknuté na základe uzavretej zmluvy plní len zabezpečovaciu funkciu, no k reálnemu zmenšeniu majetku dlžníka neprišlo.

1.3. K tvrdeniam žalobkyne, že sa jedná o fiktívne zmluvy o pôžičke s úmyslom ukrátiť veriteľa súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná do konania doložila obe zmluvy o pôžičke a vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že nedošlo k platnému uzatvoreniu zmlúv o pôžičke, ktoré boli podkladom zriadenia záložného práva. V čase uzatvorenia zmlúv o pôžičke bolo možné poskytnutie pôžičky v hotovosti, žalovaná bola podnikateľkou, a uviedla, že peniaze synovi poskytla, a uzatvorenie záložnej zmluvy iniciovala, aby sa ochránila. Navyše, s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax súdov uviedol, že neplatnému právnemu úkonu nemožno s úspechom odporovať podľa §42a Občianskeho zákonníka, pretože právny úkon, ktorý nie je platný nevyvoláva žiadne právne účinky a teda nemôže naplniť jeden zo základných predpokladov odporovateľnosti - ukrátenie uspokojenia pohľadávok dlžníkových veriteľov. Neplatnosť právneho úkonu má prednosť pred odporovateľnosťou aj preto, lebo pôsobí proti všetkým, zatiaľ čo odporovateľnosť sa týka iba vzťahov medzi účastníkmi, v súvislosti s ktorými bola vyslovená právoplatným rozhodnutím súdu. Vzhľadom na to, že odporovať možno iba platnému právnemu úkonu, aj prípadné zistenie, že právny úkon je neplatný, čo však v tomto konaní nebolo preukázané, by mal okrem iného za následok to, že odporovacej žalobe by nebolo možné vyhovieť.

1.4. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie konštatoval, že neboli splnené všetky zákonné podmienky odporovateľnosti právneho úkonu, pričom aby mohlo dôjsť k úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu, musia byť súčasne splnené všetky zákonné predpoklady a ak, hoci len jeden z kumulatívnych zákonných predpokladov nie je splnený, nie je možné žalobe o určenie neúčinnosti právneho úkonu vyhovieť, a preto žalobu zamietol.

1.5. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP, na základe zásady úspechu. Žalovaná mala vo veci plný úspech, lebo žaloba bola zamietnutá. Preto priznal úspešnej žalovanej proti neúspešnej žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnej výške 100 %. Uviedol, že o výške náhrady trov konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

1.6. Dopĺňacím rozsudkom zo dňa 10. mája 2022 č.k. 11C/10/2018-321 návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol.

2.1. Žalobkyňa podala v zákonnej lehote odvolanie a navrhovala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, a priznal jej náhradu trov odvolacieho konania. Dôvodila podľa § 365 ods. 1 písm. f) a písm. h) CSP, pretože f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.2. S poukazom na ustanovenia § 42a ods. 1, 2, a § 42b ods. 1 OZ uviedla, že zákonom určeným základným predpokladom je, že právny úkon ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. V konaní tvrdila, že napadnutým právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia jej vymáhateľnej pohľadávky, pričom žalovaná netvrdila, že by to nebola pravda. Preto sa jedná o nesporné tvrdenie medzi stranami sporu, na čo mal súd prvej inštancie prihliadnuť pri rozhodovaní. Taktiež nesporným bolo, že vymáha pohľadávku aj exekučne, avšak pohľadávka doposiaľ nebola nevyžehnaná v dôsledku toho, že ako veriteľ sa nemôže uspokojiť predajom nehnuteľností zaťažených v prospech žalovanej. Ani uvedené pri rozhodovaní súd prvej inštancie nezohľadnil. Výsledok dokazovania sa tak javí v rozpore s vysloveným právnym názorom súdu.

2.3. Namietala, že súd prvej inštancie vychádzal výlučne z predpokladu, že musí dôjsť k zmenšeniu majetku dlžníka, aby sa malo za to že došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky. Tvrdila, že záložná zmluva síce nevedie k zmenšeniu majetku dlžníka, avšak znižuje vymožitelnosť jej pohľadávky, ktorá je tým ukrátená, nakoľko žalovaná ako záložný veriteľ v prvom poradí k nehnuteľnostiam vo vlastníctve dlžníka, bráni výkonu exekúcie predajom nehnuteľností. Záložná

zmluva znižuje vymožitelnosť jej pohľadávky do takej miery, že znemožňuje uspokojenie zo zálohu. K ukráteniu veriteľa môže dôjsť rozličnými spôsobmi, ktoré nespočívajú iba v priamom znižovaní aktív dlžníka. Zaťaženie majetku má priamy vplyv do exekučného konania, sťažuje exekučný zásah. Zaťažením určitej dlžníkovej veci uniká z majetku dlžníka oprávnenie, ktoré novo svedčí oprávnenému zo služobnosti, záložnému veriteľovi, nájomcovi a pod. (majetok dlžníka je určitým spôsobom obmedzený). Veriteľ úspešný s odporovacou žalobou sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky z majetku, ktorý je v stave, kedy z neho nič neušlo. Uviedla, že uvedené rieši aj

- PULKRÁBEK, Zdeněk. Komentář k § 589. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr et al. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha: Leges, 2014, s. 820-821 [shodně též PULKRÁBEK, Zdeněk. Vyhlídky odpůrčího práva (tzv. relativní neúčinnosti) podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy. 2013, č. 11, s. 381 a násl.],

- LEBEDA, Martin. Komentář k § 595. In LAVICKÝ, Petr et al. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2149,

- ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Relativní neúčinnost - II. In: www.pravniprostor.cz [online]. Publikováno 14. 12. 2015 [cit. 2016-01-14],

- ZUKLÍNOVÁ, Michaela, Komentář k § 589 OZ.

2.4. Tvrdila, že jej dlžník M.. M. S. zaťažil svoj nehnuteľný majetok záložným právom v prospech svojej matky žalovanej na základe predmetnej záložnej zmluvy, účelovo uzavretím zmlúv o pôžičke a na ne nadväzujúcej záložnej zmluve, ako aj v prospech ďalšieho záložného veriteľa L.. A. A.. K zriadeniu záložného práva došlo po vydaní rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15.01.2015 č.k. 38Cbi/5/2010-Db-408, ktorým zaviazal M.. M. S. na zaplatenie 100 898,22 eura s príslušenstvom. S poukazom na rozsudok NS ČR sp.zn. 21 Cdo 864/2000, a rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp.zn. 12Co 145/2007, tvrdila, že žalovaná nepreukázala, či a akú vyvinula v dobe uzavretia odporovaného úkonu činnosť (aktivitu), aby úmysel dlžníka - svojho syna ukrátiť týmto úkonom veriteľa poznala (mohla poznať), a že táto činnosť predstavovala s ohľadom na okolnosti prípadu náležitú starostlivosť. Tvrdenie žalovanej osoby blízkej dlžníkovi, že o jeho dlhoch a o jeho úmysle ukrátiť veriteľa uzavretím záložnej zmluvy nevedela, nakoľko jej syn neoznámil svoje dlhy a nemohla sa o nich dozvedieť ani z jeho účtovnej evidencie, nie je pre ubránenie sa odporovacej žalobe postačujúce. K tomu poukázala na NS ČR sp.zn. 21 Cdo 864/2000, NS ČR sp.zn. 30 Cdo 808/2004, NS ČR sp.zn. 30 Cdo 635/2005.

2.5. Tvrdila, že M.. M. S. nedisponuje žiadnym majetkom, z ktorého by mohla byť jej pohľadávka uspokojená, keďže na všetok nehnuteľný majetok zriadil záložné právo, preto je jej uspokojenie v exekučnom konaní znemožnené. Namietala voči záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého veriteľ, ktorého pohľadávka voči dlžníkovi nie je zabezpečená záložným právom, sa môže, na základe exekučného titulu vydaného proti dlžníkovi, domáhať proti dlžníkovi nariadenia exekúcie postihnutím zálohu bez ohľadu na to, že k zálohu bolo zriadené záložné právo k zabezpečeniu pohľadávky iného veriteľa. Tvrdila, že v kontexte horeuvedeného uvedený záver nemá relevanciu, nakoľko iniciovala začatie exekučného konania, avšak M.. M. S. zriadením záložného práva spôsobil päťovú situáciu, keď exekútor nemôže začať s výkonom záložného práva skôr ako prednostný záložný veriteľ - žalovaná dá súhlas. Ak by aj tento súhlas dala boli by prednostne uspokojené jej pohľadávky a na uspokojenie pohľadávky žalobkyne by už neostal priestor. Z uvedených dôvodov mala za to, že aj samotné zaťaženie majetku záložným právom predstavuje ukrátenie uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky veriteľa vyžadovaného § 42a ods. 1 OZ, jedine táto podmienka je uvádzaná v doslovnom znení citovaného zákonného ustanovenia.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že sa s napadnutým rozsudok súdu prvej inštancie stotožňuje. Poukázala na súdnu prax, ktorá žaloby o určenie neúčinnosti právnych úkonov spravidla zamietla, lebo uzatváraním záložných zmlúv nedochádza k ukračovaniu veriteľa, na rozsudok Okresného súdu Považská bystrica 9C/70/2016 a rozsudok KS Trenčín 4Co/245/2017, ktorý zamietajúci rozsudok OS Považská Bystrica 9C/70/2016 potvrdil. Navrhovala, aby odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP vrátane závislého výroku o trovách konania.

4. Žalobkyňa reagovala vyjadrením z 11.07.2022, v ktorom uviedla, že sa pridrižiava skutočnosť uvedených v odvolaní, na ktorom trvá. Dodala, že je neprimerané, aby boli žalovanej priznané trovy konania, keďže je zastúpená advokátom - jej synom, ktorý celú situáciu zaviniel s cieľom vyhnúť sa plneniu povinnosti vyplývajúcej z právoplatného rozhodnutia súdu.

5. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spíňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), vec prejednal s verejným vyhlásením rozhodnutia (§

219 ods. 3 CSP). Dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné, preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

7. V danej veci sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala určenia, že záložná zmluva uzavretá dňa 26.01.2015 medzi M.. M. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, XXX XX S. G., a žalovanou, je voči žalobkyni neúčinná, a náhrady trov konania. Žalovaná so žalobou nesúhlasila. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 100 %. Na odvolanie žalobkyne je rozsudok súdu prvej inštancie predmetom prieskumu odvolacím súdom. Doplniaci rozsudok nebol odvolaním žalobkyne dotknutý.

8.1. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo dňa 15.01.2015 č. k. 38Cbi/5/2010-Db-408 uložil M.. M. S. povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 100 898,22 eura s 9 % ročným úrokom z omeškania od 25.09.2010 do zaplatenia a nahradiť jej trovy konania. Na základe odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky Rozsudkom zo dňa 27.10.2016 sp.zn. 2Obo/23/2015, 2Obo/24/2015, 2Obo/30/2016 a 2Obo/31/2016 rozsudok krajského súdu potvrdil. O dovolaní rozhodol Najvyšší súd uznesením č.k. 1ObdoV/4/207, 1Obdo v/5/2017 z 27.02.2018 tak, že dovolanie odmietol pre neprístupnosť. Na základe ústavnej sťažnosti M.. M. S. Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom zo dňa 28.02.2018 sp.zn I. ÚS 250/2018-27 rozhodol tak, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27.02.2018 sp.zn. 1Obdo V 5/2017, 1Obdo V 4/2017 boli porušené základné právo M.. S. garantované čl. 46 ods.1 Ústavy SR a právo garantované čl. 6 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a preto uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27.02.2018 zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky následne uznesením č.k. 1ObdoV/5/219, 1ObdoV/6/2019 z 28.05.2020 opätovne dovolanie odmietol pre neprístupnosť. M.. M. S. opätovne podal ústavnú sťažnosť a Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 28.10.2021 sp.zn III. ÚS 580/2021-13 rozhodol tak, že ústavnú sťažnosť v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konania uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Obdo V/5/2019, 1Obdo V/6/2019 z 28.05.2020 prijíma na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmieta.

8.2. M.. M. S., ako záložca a záložný dlžník, a žalovaná - jeho matka, ako záložný veriteľ, uzatvorili dňa 26.01.2015 záložnú zmluvu, ktorou zriadili záložné právo na zabezpečenie vrátenia pôžičiek zo dňa 06.04.2012 a dňa 20.12.2012 poskytnutých záložným veriteľom záložcovi ako dlžníkovi, na základe ktorých bola záložcovi poskytnutá celková suma vo výške 300 000 eur a záložca sa zaviazal, uvedené finančné prostriedky vrátiť v lehote dvoch rokov a za podmienok, uvedených v zmluvách o pôžičkách. Záložné právo sa zriadilo vkladom povoleným Okresným úradom Levice, katastrálny odbor pod sp.zn. V373/2015 na nehnuteľnostiach vedených v katastri nehnuteľností Okresného úradu Levice, katastrálny odbor: 1/ nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX pre katastrálne územie G., obec/okres U., o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/3: a/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXX mX P. pôda, b/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXX mX Záhrady, c/ pozemok parc. KN-C č. XXXX o výmere XXX m2 Zastavané plochy a nádvorí, d/ stavba - Rodinný dom súp. č. XX postavená na parc. č. XXXX; 2/ nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX pre katastrálne územie G., obec/okres U., o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1: a/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXX mX P. pôda, b/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXX mX P. pôda, c/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXXX mX R., d/ pozemok parc. KN-C č. XXXX/X o výmere XXX m2 Orná pôda; 3/ nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX pre katastrálne územie U., obec/okres U., o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1: a/ pozemok parc. KN-C č. XXXX o výmere XXX m2 Záhrady, b/ pozemok parc. KN-C č. XXXX o výmere XXXX m2 Zastavané plochy a nádvorí, c/ stavba - Rodinný dom súp. č. XXX postavená na parc. č. XXXX; 4/ nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX pre katastrálne územie U., obec/okres U., o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/2: a/ pozemok parc. KN-C č. XXXX o výmere XXX m2 Zastavané plochy a nádvorí, b/ pozemok parc. KN-C č. XXXX o výmere XXX m2 Zastavané plochy a nádvorí, c/ stavba - prevádzková budova súp. č. XXXX postavená na parc. č. XXXX..

9. Podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkové právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

10. Podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§116 a §117 Občianskeho zákonníka) alebo ktoré

dlužník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlužníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

11. Podľa § 42a ods. 3 Občianskeho zákonníka, odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlužníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlužníkom a a) osobou jemu blízkou (§ 116 a 117), b) právnickou osobou, v ktorej má dlužník alebo osoba uvedená v písmene a) majetkovú účasť aspoň 10 % v čase, keď sa uskutočňuje tento právny úkon, c) právnickou osobou, v ktorej je dlužník alebo osoba uvedená v písmene a) štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, prokuristom alebo likvidátorom, d) právnickou osobou, v ktorej má osoba uvedená v písmene c) majetkovú účasť aspoň 34 % v čase, keď sa uskutočňuje tento právny úkon, alebo ktorý dlužník urobil v uvedenom čase v prospech osôb uvedených v písmenách a), b), c) alebo d); to však neplatí, ak druhá strana preukáže, že nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlužníka ukrátiť svojho veriteľa.

12. Podľa §42b ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou.

13. Podľa §42b ods. 2 Občianskeho zákonníka, právo odporovať právnomu úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlužníka prospech.

14. Podľa §42b ods. 4 Občianskeho zákonníka, právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlužníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech.

15. Podľa §116 Občianskeho zákonníka, blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne počítavala ako vlastnú ujmu.

16. Odvolací súd posudzujúc napadnutý rozsudok z hľadiska zisteného skutkového stavu a citovaných zákonných ustanovení dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, pričom z vykonaného dokazovania vyvodil i správny právny záver. Za rozhodujúci v danej veci považoval súd prvej inštancie charakter právneho úkonu, vo vzťahu ku ktorému žalobkyňa žalobou uplatnila právo odporovať. Dospel k záveru, že odporovateľným právnym úkonom nemôže byť zmluva o zriadení záložného práva, nakoľko táto sama o sebe nevedie k zmenšeniu majetku dlužníka. Na základe uvedenej záložnej zmluvy žalovaná nezískala od dlužníka žiadny majetok, nedošlo k zmenšeniu majetku dlužníka, preto nemohlo ani dôjsť k zákonnému predpokladu objektívneho ukrátenia uspokojenia pohľadávky žalobkyne. Dlužník aj po vzniku záložného práva zostáva nositeľom vlastníckeho práva k zálohu a veriteľ, ktorého pohľadávka voči dlužníkovi nie je zabezpečená záložným právom, sa môže na základe domáhať nariadenia exekúcie postihnutím zálohu bez ohľadu na to, že k zálohu bolo zriadené záložné právo k zabezpečeniu pohľadávky iného veriteľa. Z uvedeného dôvodu odporovacia žaloba, ktorá je právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhanej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, postihnutím veci alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovaným právnym úkonom ušli z dlužníkovho majetku, nemôže byť veriteľom úspešne uplatnená voči záložnému veriteľovi, ktorý uzavrel s dlužníkom zmluvu o zriadení záložného práva k zabezpečeniu svojej pohľadávky. Záložné právo vzniknuté na základe uzavretej zmluvy plní len zabezpečovaciu funkciu, no k reálnemu zmenšeniu majetku dlužníka neprišlo. Odvolací súd sa s uvedeným záverom v plnom rozsahu stotožnil. Správny bol aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania, keďže žalovaná bola v spore plne úspešná. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie napadnutý rozsudok v dostatočnej miere po právnej aj skutkovej stránke odôvodnil, keď uviedol svoje úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil a danú vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa týmto odôvodnením v plnom rozsahu stotožnil a preto na správnosť dôvodov napadnutého rozsudku ďalej iba poukazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

17.1. Odvolací súd dodáva, že ustanovenia o odporovateľnosti právnych úkonov boli do Občianskeho zákonníka zaradené v záujme ochrany veriteľov. Ich účelom je oprávnenie veriteľa domáhať sa určenia, že právne úkony, ktorými dlužník ukrátil uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky sú voči nemu právne neúčinné. Zákon stanovuje základné predpoklady odporovateľnosti, ktorými sú

1. vymáhateľná pohľadávka,
2. právny úkon dlužníka, ktorý ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa, vykonaný v zákonom stanovenej lehote,
3. úmysel dlužníka ukrátiť veriteľa,
4. právnym úkonom došlo k ukráteniu vymáhateľnej pohľadávky.

V zásade takáto žaloba smeruje voči osobe, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech. Pri blízkej osobe uvedenej v § 42a ods. 3 Občianskeho zákonníka platí vyvrátená domnienka o jej vedomosti o úmysle dlužníka ukrátiť svojho veriteľa. V takom prípade úmysel dlužníka ukrátiť veriteľa

zákon predpokladá a dôkazné bremeno preukázania opaku zaťažuje žalovanú blízku osobu. Preto blízka osoba, ktorá mala z právneho úkonu prospieť musí tvrdiť a preukázať, že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa v čase právneho úkonu nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať.

17.2. V danej veci nebol splnený predpoklad existencie právneho úkonu, ktorým došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Hoci žalobkyňa preukázala existenciu svojej vymáhateľnej pohľadávky voči dlžníkovi a žalovaná je matkou dlžníka žalobkyne - M. M. S., napadnutý právny úkon nevykazuje znaky, pre ktoré by bolo možné prijať záver, že ním došlo k ukráteniu vymáhateľnej pohľadávky žalobkyne tým, že viedol k zmenšeniu majetku dlžníka. Úspešná odporovateľnosť právneho úkonu vyžaduje súčasné splnenie všetkých zákonných predpokladov. Pokiaľ čo i len jeden zo zákonných predpokladov nie je splnený, žalobe nie je možné vyhovieť. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, dospel k záveru, že záložná zmluva, ktorú dňa 26.01.2015 uzatvorili M. M. S., ako záložca a záložný dlžník, a žalovaná - jeho matka, ako záložný veriteľ, a ktorou zriadili záložné právo na zabezpečenie vrátenia pôžičiek poskytnutých záložným veriteľom záložnému dlžníkovi spolu vo výške 300 000 eur, v znení dodatku č. 1., nemôže byť odporovateľným právnym úkonom z dôvodu, že na jej základe žalovaná nezískala od dlžníka žiadny majetok a zároveň ňou nedošlo k zmenšeniu majetku dlžníka.

18. Odvolací súd v zmysle § 387 ods. 3 CSP sa pri posudzovaní danej veci zaoberal podstatnými námietkami žalobkyne vedenými v odvolaní.

19.1. Žalobkyňa v odvolaní namietala nesprávne právne posúdenie podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. K tomu tvrdila, že napadnutým právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia jej vymáhateľnej pohľadávky, pričom žalovaná netvrdila, že by to nebola pravda a preto sa jedná o nesporné tvrdenie medzi stranami sporu, na čo mal súd prvej inštancie prihliadnuť pri rozhodovaní. Taktiež nesporným bolo, že vymáha pohľadávku aj exekučne, avšak pohľadávka doposiaľ nebola nevyhnutná v dôsledku toho, že ako veriteľ sa nemôže uspokojiť predajom nehnuteľností zaťažených v prospech žalovanej. Ani uvedené pri rozhodovaní súd prvej inštancie nezohľadnil. Výsledok dokazovania sa tak javí v rozpore s vysloveným právnym názorom súdu. S uvedenou námietkou sa odvolací súd nestotožnil.

19.2. Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

19.3. V danej veci súd prvej inštancie vec správne právne posúdil. Interpretácia použitých ustanovení Občianskeho zákonníka je v dôvodoch napadnutého rozsudku správna a zároveň sú správne aj právne závery súdu prvej inštancie vyvedené zo zisteného skutkového stavu. Navyše nemožno konštatovať nespornosť tvrdenia žalobkyne, podľa ktorého napadnutým právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia jej vymáhateľnej pohľadávky. Z vyjadrenia žalovanej k žalobe jednoznačne vyplýva tvrdenie, že uzavretím záložnej zmluvy nedošlo k ukráteniu žalobkyne, keď cieľom záložnej zmluvy bolo zabezpečiť práva žalovanej z titulu poskytnutých pôžičiek. A skutočnosť, že pohľadávka žalobkyne zatiaľ nebola vymožená exekučne sama o sebe neznamená, že predmetná záložná zmluva je úkonom, ktorým došlo k ukráteniu uspokojenia jej vymáhateľnej pohľadávky.

20. Námietku, že súd prvej inštancie vychádzal výlučne z predpokladu, že musí dôjsť k zmenšeniu majetku dlžníka, aby sa malo za to že došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky, a hoci záložná zmluva síce nevedie k zmenšeniu majetku dlžníka, znižuje vymožiteľnosť jej pohľadávky, nakoľko žalovaná ako záložný veriteľ v prvom poradí k nehnuteľnostiam vo vlastníctve dlžníka, bráni výkonu exekúcie predajom nehnuteľností, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Podľa názoru odvolacieho súdu právny úkon ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky v prípade, že vedie k zmenšeniu majetku dlžníka, lebo práve zmenšenie majetku dlžníka môže (ale nevyhnutne nemusí) mať následok, že veriteľ nemôže svoju pohľadávku z majetku dlžníka uspokojiť. Ak právny úkon nevedie k zmenšeniu majetku dlžníka, nemôže ani smerovať ku ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky. K tvrdeniu žalobkyne, podľa ktorého predmetná záložná zmluva znižuje vymožiteľnosť jej pohľadávky do takej miery, že jej znemožňuje uspokojenie zo zálohu, odvolací súd opakuje, že záložná zmluva je prostriedok na zabezpečenie pohľadávky, v danej veci pohľadávok žalovanej zo zmlúv o pôžičke. Takáto zmluva plní zabezpečovaciu funkciu, čo znamená, že zabezpečuje uspokojenie pohľadávky veriteľa, ale nedochádza ňou k zmenšeniu majetku dlžníka, takýto následok má až výkon záložného práva. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že záložná zmluva sama osebe nemá charakter právneho úkonu, ktorý ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa, takýto charakter by mal len právny úkon, ktorým záložný veriteľ záložné právo vyplývajúce so záložnej zmluvy vykonal. Pokiaľ žalobkyňa

poukázala na viaceré komentáre k českému Občianskemu zákonníku a odborný článok k Relatívnej neúčinnosti, podľa odvolacieho súdu uvedenú právnu teóriu nie je možné aplikovať na danú vec, vzhľadom na rozdielnú právnu úpravu v českom Občianskom zákonníku.

21. Tvrdenie žalobkyne, že žalovaná nepreukázala, či a akú vyvinula v dobe uzavretia odporovaného úkonu činnosť (aktivitu), aby úmysel dlžníka - svojho syna ukrátiť týmto úkonom veriteľa poznala (mohla poznať), a že táto činnosť predstavovala s ohľadom na okolnosti prípadu náležitú starostlivosť, považuje odvolací súd za bezpredmetné. Pokiaľ bol súdom prvej inštancie prijatý záver, podľa ktorého odporovateľným právnym úkonom nemôže byť zmluva o zriadení záložného práva, nakoľko táto sama o sebe nevedie k zmenšeniu majetku dlžníka, s ktorým sa stotožňuje aj odvolací súd, potom je dokazovanie vo vzťahu k úmyslu dlžníka pri uzatvorení záložnej zmluvy bezvýznamné. Žalovaná ďalej namietala, že ani v prípade predaja založených nehnuteľností v exekučnom konaní so súhlasom žalovanej, by nedosiahla uspokojenie svojej pohľadávky, preto zaťaženie majetku záložným právom predstavuje ukrátenie uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka. K uvedenej námietke odvolací súd dodáva, že pluralita veriteľov môže spôsobiť iba čiastočné uspokojenie pohľadávky niektorého z veriteľov, prípadne aj neuspokojenie pohľadávky. To však automaticky neznamená právo neuspokojeného veriteľa odporovať právnym úkonom dlžníka vo vzťahu k veriteľovi, ktorý má zabezpečenú pohľadávku. V konečnom dôsledku aj žalobkyňa mala právo konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici sp.zn. XXCbi/X/XXXX podať návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktoré však nevyužila.

22. Žalobkyňa vo vyjadrení z 11.07.2022 namietala priznanie trov žalovanej zastúpenej advokátom - jej synom, ktorý celú situáciu zaviniť s cieľom vyhnúť sa plneniu povinnosti vyplývajúcej z právoplatného rozhodnutia súdu. Odvolací súd však v danej veci nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej podľa § 257 CSP. Osobitné okolnosti neboli zistené ani vo vzťahu k predmetu sporu, ani vo vzťahu k určitej procesnej situácii v priebehu konania, a nevyplývali ani zo sociálneho postavenia strán sporu.

23. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

24. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % z dôvodu, že žalovaná bola v odvolacom konaní úspešná. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).